

Ficțiunea

, OPTm

nr. 44, 24 septembrie 2022
Săptămânal de cultură

M-am trezit
sub o pălărie,
în *Neidentificat*,
filmul în care
Bogdan Farcas
ne-a făcut praf.

Zenob

Sunt motociclist și detest sincer adidașii.

Director de număr: Ciprian Handru

Marian Dumitrescu
PHOTOGRAPHY

Câștigătorul concursului „Primul roman”

Doina Ruști

În vara aceasta am citit romanele unor debutanți. Ediția a doua a concursului de debut organizat de editura Litera a adus în jur de 50 de romane, iar 41 au ajuns la juriu, fiind eligibile. Multe texte nu mi-au spus mare lucru, în sensul că preiau vechiul șablon, scriitura de-acum 40 de ani. Au fost apoi romanele scrise fără chef, cu efort evident. Am citit și romane cu aceeași oboseală poveste despre copilărie, despre experiențele unanim știute (moartea părinților, primul profesor sau prima despărțire de dragoste...). Dar am dat și peste acele romane care îți sar în ochi imediat, care te fac să le citești pentru că din fiecare cuvânt se ridică un suflu viu, o poțiune de viață reală.

Cum am procedat? Desigur, ca și data trecută eu m-am uitat prin toate romanele și am ales ceea ce era în mod evident literatură, în jur de 15 texte. Între ele era unul care ieșea imediat în evidență, dar am așteptat să aud părerea celorlalți. Cristina Bogdan este profesoară la Facultatea de Litere a Universității din București și decana facultății. Are ochiul format, nu se înșală când vine vorba despre literatură. De asemenea, Emanuela Ilie,

tot profesoară la Litere, la Iași, are fler și profesionalism, fiind și critic literar. Iar între ele – Ligia Pârvulescu, prozatoarea care a câștigat Premiul I la prima ediție. Am împărțit cele 41 de texte în trei pachete, fiecare pentru una dintre ele, și fiecare a ales între 3 și 5 texte pe care le-au considerat de certă valoare literară. Cu două excepții, au corespuns cu ceea ce alesesem și eu. Între acestea, un roman bine scris, viu și ancorat în realitățile

contemporane ale mapamondului s-a aflat pe locul I – pentru trei dintre noi și pe locul al 2-lea la cel de-al patrulea membru al juriului. Prin urmare lucrurile au fost cât se poate de clare: cel mai bun roman și câștigătorul concursului este „Nașterea Eroului” de Andrei Ungureanu. Născut pe 28 iunie 1992 în satul Valea Popii, județul Argeș, Andrei e doctorand, bursier al guvernului francez. A publicat deja un volum de proză

scurtă – *Povestiri și întâmplări din țara fumului* (2021). Romanul său aduce un personaj insolit, Moussa, a cărui origine nici nu contează în cazul de față, acesta fiind un prototip al celui care iese din spațiul originilor în căutarea unui loc, unui sens. Scris cu umor, cu noutăți epice, romanul este totodată și manifestul unei generații.

Salut acest debut și mă bucur că a fost recompensat cu un premiu.

José Saramago – Cain

Excurs prin spații biblice

Flavia Iosef

Cine nu a auzit de Arca lui Noe? Sau de Turnul Babel? Dar s-a gândit chiar toată lumea la legătura lui Cain cu aceste întâmplări? La posibilitatea ca el să fi fost prezent pe celebra arcă a salvării pe timpul potopului, ucigându-i pe toți moștenitorii lui Noe? Inducându-i chiar acestui ales ideea sinuciderii, unul dintre cele mai grave păcate.

Probabil sunt puțini care să nu fi auzit de Lilith, dar relația

ei cu același frate criminal este explorată de Saramago dintr-o perspectivă binară, a iubirii privity drept obsesie și invers. Alegând să treacă peste prejudecata care îl descrie pe Cain drept fratele criminal și atât, José Saramago ne invită să descoperim complexitatea unui personaj ce redefineste conceptul de timpuri biblice. Prezent peste tot și în același timp, nicăieri cu adevărat, Cain nu se lasă citit cu

ușurință. Cel puțin, nu ca personaj, ci mai degrabă ca prototip al ființei umane aflate într-o permanentă călătorie. Faptul că această călătorie este analizată în mod constant în roman drept o pedeapsă divină pentru comiterea fratricidului devine doar o paranteză...

Poate că cea mai uluitoare este superficialitatea cu care scriitorul prezintă Divinitatea, subliniind de fiecare dată defectele, slăbiciunile

aproape umane. Cu tușe din ce în ce mai groase. Ajungând aproape să-l justifice pe Cain, cel atât de ponegriat de obicei.

Sinteză ironică a unor episoade semnificative din Biblie, romanul lui Saramago nu păcătuiește însă decât prin libertatea totală pe care i-o atribuie eroului său atât de antierotic. Pe care i-o atribuie firului narativ, întortocheat ca un labirint de oaze în deșert. Pe care ne-o oferă nouă, cititorilor.

O idee salvatoare

Marina Costa

(fragment din romanul
„Ținuturi însângerate”,
parte a seriei „Vieți
în vâltoare”, în
curs de apariție la
Editura Hoffman)

În noaptea aceea n-a mai dormit nimeni. Mă sufocau lacrimile, reținute cât puteam. Căutam un strop de aer, în dreptul ușii. Larissa era lângă mine, stârnind interesul temnicerilor noștri:

— Parcă nu cu fătuci ca ele purta împăratul război! l-am auzit pe unul dintre cei doi soldați austrieci care ne păzeau, comentând în limba mea maternă.

— Asta nici mie nu-mi place, Vasile, îi răspunse celălalt.

— Nici cu voi nu mi-e rușine! am intervenit eu. În loc să vă luptați cu turcul, de-l aveți în spinare și hotărăște ce domni vă dă și ce domni vă omoară, v-ați dat de partea austrieșilor, să purtați bătălii în țări depărtate!

Nu și-au exprimat atât mirarea că mă aud vorbindu-le limba, cât pentru ce am spus:

— Și ce treabă are turcul cu noi, când pe noi împăratul Austriei ne-a luat cătane?

— Ce-i aia *cătane*? am întrebat eu, fiindcă pe el îl înțelegeam mai greu decât pe Vasile.

— Oșteni, răspunse Vasile. De unde ești și cum ai ajuns aici?

— Eu m-am născut la Genova, din părinți moldoveni, slujitori la curtea domnului de atunci, pe care l-au ucis turcii. Domnița Lena a reușit să fugă, și a ajuns aici, însoțită de ai mei. Voi cum de-ați jurat credință Împăratului Austriei?

— Fiica domnitorului Ghi-ca? întrebă Vasile. Am auzit cum a venit mazilul, i-a aruncat năframa neagră de gât, și l-a

spintecat, că așa-i datul domnitorilor care își pierd trecerea în ochii sultanului. Așa au câștigat austrieșii Bucovina noastră.

I-am confirmat, deși nu pricepeam unde vrea să ajungă cu istoria lui și ce era Bucovina.

— Moldova ta îi peste munți de Ardealul nost', îmi explică celălalt. Doar granița austriacă o desparte acum de Bucovina lui, care a fost odată parte a țării tale. Toți supușii suntem datori cu oastea la împăratul. Eu sunt Iosif; ție cum îți zice?

— Roxana. De ce oare eu n-am auzit de Ardealul de care vorbești?

— Aveai de unde, dacă ai tăi erau moldoveni?

— Dar voi de ce strigați în luptă „dayma!”, „dayma!”, de ați băgat groaza în francezi? De unde vine strigătul ăsta? m-am mirat eu.

— *Dă-i, mă!* zâmbi Iosif. Și strămoșii noștri cu paloși și ghi-oagă, cică tot așa strigau. Dar tu, și surata de lângă tine, cum ați ajuns în miezul luptelor?

— Pe mine regimentul m-a salvat de la moarte, după ce am rămas orfană. Ea și-a urmat fratele, ofițer al Republicii. Cineva trebuia să aibă grijă de răniți, să nu-i lase de vii pe seama vulturilor.

— Văd că ai trecut la „dayma”, îmi spuse Larissa, când ne-am întors în colțul opus al barăcii. Nu știu cum i-ai vrăjit și în ce limbă, dar ai putea să întorci asta în avantajul nostru, să reușim să evadăm.

Continuarea în versiunea online

Ecoul în sticle

e ora 4
apar primii zori ai zilei
sugrumă toată liniștea nopții

misterul e sucombat
de dezmoșirea stradală

crășmele se golesc,
în strigăte și chiuituri

noaptea se îmbolnăvește
de viață
devine zi.

credeam că mi-e bine
râsul tău, zâmbetul,
săruturile tale mă alinau

nu, de fapt mă degradau

doar umpleau mintea
cu speranță
cu iubire

care a dispărut când am clipit
nu am rămas

decât cu amintirea unei iubiri
care nu a existat.

Bogdan Farcaș: Aș merge la cumpărături cu vagabondul din *Omul care a văzut moartea*

Cu ceva timp în urmă, am văzut o pălărie enormă, genul din fetru, gri-bej. M-am apropiat cu prudență și-am ridicat puțin borul, iar sub ea erau trei persoane: o femeie frumoasă, un puști și un bărbat a cărui privire m-a tăiat în două imediat: familia Farcaș, s-au prezentat ei, – nu bei cu noi o cafea? Abia atunci mi-am dat seama că stăteau boierește în niște scaune de răchită, iar în apropiere se mișca alene un lac. Vasăzică, Zenob, m-au luat ei la per tu, te atrag mai nou pălăriile...! Eram intimidat oarecum, mai ales că în jur plutea un aer familial, pe care nu știam de unde să-l iau. Apoi mi-a picat fisa, eram în *Neidentificat*, filmul în care Bogdan Farcaș ne-a făcut praf.

Dragă Bogdan Farcaș, am început eu, precis ai niște pantofi norocoși, îmi dau seama numai privindu-te! Porți cumva espadrile?

Nicidecum, Zenob! Cum de ți-a trecut prin cap...? Cred că am purtat de trei ori teniși, la sport. Sunt fanatic al ghetelor. Sunt motociclist și detest sincer adidașii. În timp ce ghețele... oho, nici nu știi câte povești am cu ele. În primul rând, că dețin 9 perechi, evident, exemplare rare, bune pentru un viitor muzeu, deși trebuie să-ți mărturisesc că visez uneori și la o academie a ghetelor. N-ar fi fain? Am ghețe de alergat, ghețe de munte, ghețe pentru blugi... În

fine, fiecare vestimentație și fiecare moment al zilei au nevoie de un alt tip de ghețe! Sper că înțelegi. Chiar și pentru plajă am niște ghețe!

Și preferatele tale?

Am o pereche, făcute special pentru mine, o nuanță de negru care bate în mov. Ador *viper*-urile, înalte, pentru toate anotimpurile vreau să spun, deși mi le cumpăr adeseori de Crăciun.

Există un început pentru ghețe sau te-ai născut cu pasiunea în sânge?

Vai, Zenob, mă cam ironizezi, mi se pare... Te rog să notezi că putem vorbi despre un început. Totul mi se trage de la Clujana, o fabrică poate astăzi uitată, care aducea pe piață încălțăminte trainică, mai ales ghețe. Se găseau greu, mi le cumpăram rar. Așa a început un vis, consolidat prin cele 9 perechi de bocanci. Mulțumit?

Ce pot să mai zic, mai ales că ceva din privirea lui Florin Iespas, personajul din filmul *Neidentificat*, mă pândeste de la o înălțime intimidantă. Așa că întreb cu jumătate

de gură: Cu ce personaj te-ai duce să-ți cumperi bocanci?

În mod sigur l-aș lua pe Vagabondul din *Omul care a văzut moartea*, piesa lui Victor Eftimiu, pusă în scenă de Cristi Juncu. Mi-a plăcut să joc acest personaj, între mine și el s-a creat o legătură spirituală. Este în esență un fel de actor, care nu se poate opri, care trece cu lejeritate de la un caracter la altul: e sinucigașul, e amenințarea, face toate fețele destinului dacă vrei. Ei bine, l-aș lua la cumpărături de bocanci pentru că are imaginație. Cu el nu m-aș plictisi.

Îți place de tine? Ești gri?

Nu. Nu sunt gri! De multe ori, nu sunt mulțumit de vocea mea, de cum joc... iar de aici nemulțumirea, uneori o cețoasă invidie... o teamă că nu sunt ceea ce s-a spus despre mine. Dacă i-am păcălit pe toți?

Dacă nici tu, Bogdane, atunci cine? Hai că te-alinți! Să trecem la cărți. Care e cartea ta preferată?

Îmi plac plajele, îmi place să mă cuibăresc pe o plajă pustie,

până devin una cu nisipul, una cu valurile și cu o carte, iar între preferatele mele se află *Douăsprezece scaune* de Ilf și Petrov. Căutarea unor bijuterii ascunse într-unul dintre scaunele unei sufragerii constituie pretextul pentru cea mai savuroasă satiră despre Rusia sovietică a anilor 1930. Vie, colorată, povestea aceasta, poate cea mai amuzantă dintre cele citite de mine, îmi deschide întotdeauna pofta pentru un personaj adevărat, credibil.

Cum îl vezi făcut film? Ca versiunea rusească, din anii '70? Cum l-ai juca pe Ostap Bender?

Nu-l văd nici ca film, nici ca teatru. Prefer pagina de literatură. Mi-ar fi teamă să nu-l transform; de fapt, mi-e teamă de un astfel de personaj.

Dar în ce rol ți-ar plăcea să joci?

Chiar nu am tentații de-astea! Să vrei să joci Hamlet! L-am și jucat de altfel, dar nu vreau să visez la un rol! Poate din superstiție: ai grijă ce-ți dorești, c-ar putea să ți se-ntâmpale!

Mda, ai dreptate! la revedere! Adică – nu! Îmi spui și-un film care-ți place maxim?

Interstellar (r. Christopher Nolan). Mi-a plăcut și povestea, dar ție pot să-ți mărturisesc, Zenob, că cel mai mult m-a emoționat meditația asupra timpului, mai exact relația dintre părinte-copil. Filmul ăsta m-a făcut să mă gândesc la relația cu fiul meu, Vladimir. Scena în care personajul se întoarce și-și găsește fiica deja femeie – mi-a stors lacrimi, e o scenă care reușește să exprime magistral ce înseamnă un părinte.

Versiunea integrală în online

Se7en, în regia lui Alexandru Lamba

Mihai Bălăceanu

Nu întâmplător am făcut trimitere, în titlul recenziei, la celebrul thriller nouăzecist al lui David Fincher. Cele *șapte virtuți deșarte* despre care ne povestește Alexandru Lamba în ultimul său roman (prin predicile părintelui Ghenadie de la începutul fiecărui capitol) sunt o imagine în oglindă a celor șapte păcate capitale prezentate în filmul lui Fincher. În fond, atât criminalul în serie interpretat de Kevin Spacey, cât și antieroul din carte, Horia, acționează sub auspiciile aceluiași simbolism teologic.

Diferența dintre cei doi se face la nivelul conștiinței. Horia este un personaj înzestrat cu conștiință. Ea rămâne constantă, așa zice chiar ubicuă, în fundalul textului lui Lamba, ca un sunet în surdina gândurilor lui Horia, o conștiință care fierbe la foc mărunt acele gânduri până ce dau în clocot la final. Ritmul narativ ajută mult în sensul acesta – un ritm alert, tensionant, care crește în intensitate pe măsură ce povestea își exfoliază toate misterele.

Înainte să continui, aș dori să fac o precizare importantă. Cititorii cu veleități de cultură înaltă nu au motive să se lase descurajați de limbajul frust și scriitura aparent simplistă. Alexandru Lamba se ține la distanță de proza consemnării de fapte. El este, în esență, un prozator de idei. Marele său merit

e că reușește să împacheteze aceste idei – uneori fiind vorba de concepte stufoase, alambicate (cum este cel al călătoriilor în timp din romanul său science-fiction *Arhitectii speranței*) – într-un limbaj cât mai accesibil publicului larg. Ceea ce e dezirabil pentru orice scriitor contemporan, dacă dorește să aibă succes de masă.

În romanul său recent, ideea centrală este *păcătoasa moarte*, cea mereu născătoare de angoase și neliniști. Astfel, moartea însoțește

conștiința protagonistului Horia din punctul A în punctul Z al poveștii, precum un strigoi răzbu-nător, care îl obligă să se pocăiască pentru faptele comise. Din acest motiv, cartea poate fi privită, dacă vreți, și ca un tratat de tanatologie explicat pe limba taximetriștilor din Berceni.

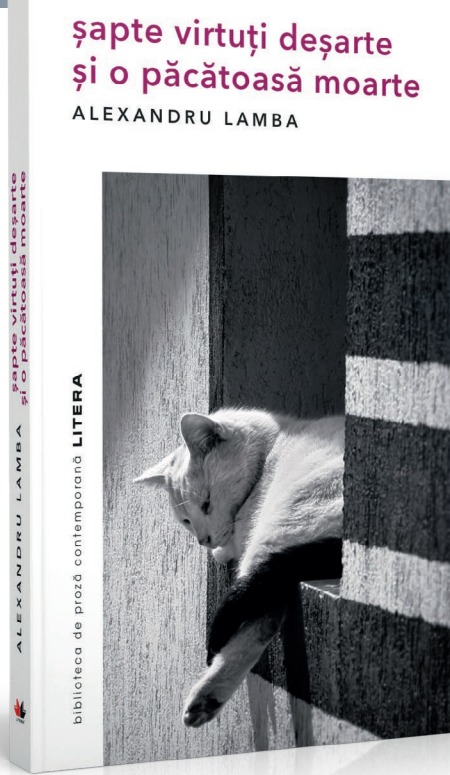
Călătoria aceasta de autoflagelare a conștiinței și de pocăință îi poartă pașii lui Horia dintr-o corporație într-o sală de box, dintr-un seminar teologic în brațele

unei escorte pe nume Lara, unde naufragiază, dostoevskian, după ce simte că își pierduse orice speranță și motivație de a trăi:

„— Știi, m-am trezit spunându-i, deși mă lăsase în pace, efectiv nu mai am chef de viață. Nu-mi mai trebuie. E ca un joc de care te-ai săturat, dar îl joci în continuare pentru că, dacă ieși, li-l strici și celorlalți. Dacă mă gândesc bine, eu chiar nu mai am cui să i-l stric.”

Nu lipsește, de asemenea, un foarte important episod narativ care are loc într-un sat de la Dunăre (episod provenit, se pare, dintr-o proză scurtă excepțională, publicată anterior romanului în Revista Ficțiunea OPTm) și care cântărește decisiv în actul final, apropo de conștiința care fierbe gândurile protagonistului la foc mărunt.

Bref, am povestit de ritm, de scriitură și idei, cred că merită niște bile albe și flerul vizual al lui Alexandru Lamba. Regia, tăieturile și montajul dau o notă aparte romanului său. Sigur, asta nu-l va transforma peste noapte într-un nou David Fincher. Însă *Șapte virtuți deșarte și o păcătoasă moarte* e un thriller de vreo trei ore și jumătate (cât durează, cu aproximație, să parcurgi cartea pe îndelete), plin de suspans și creativitate, mult peste oferta de zi cu zi din aceeași categorie de pe Netflix, de pildă.

Deznodământul nu contează

Evenimentele din grădina Casei Filipescu-Cesia nu continuă. Asociația Creatorilor de Ficțiune & revista *Ficțiunea OPTm*, în colaborare cu Muzeul Bucureștiului (MMB) organizează dezbateri și lecturi, proiecții și alte manifestări culturale în Calea Victoriei 151. Aici se află doar unul dintre muzeele adunate sub umbrela complexului

muzeal al Capitalei. Conceput ca un așezământ de antropologie culturală, Muzeul Vârștelor, cunoscut și sub numele de Casa Filipescu-Cesia, are o grădină generoasă, amenajată ca un loc de întâlnire. Printre proiecții, spectacole de teatru, festivaluri de film sau concerte, grădina găzduiește și evenimente literare, sub genericul *Deznodământul nu contează*.

Aici va avea loc și festivitatea de premiere a concursului „Primul roman”. Pe 29 septembrie, la ora 18.000 îl vom cunoaște pe câștigătorul de anul acesta al concursului de debut, organizat de editura

Litera. Este vorba despre prozatorul Andrei Ungureanu, care își va face intrarea în lumea literară bucureșteană printr-un dialog cu Ligia Părvulescu, prozatoarea care a câștigat anul trecut acest concurs.

Cenacul literar virtual, calea de a ieși din umbra propriei anxietăți

Diana-Elena Dumitru

Mediul virtual conține aerul ideal pentru persoanele timide, aerul acela îl tragem adânc în piept și-l transformăm un pic mai siguri pe noi în sunete. Tremorul vocii poate fi pus pe seama unei conexiuni slabe. Piciorul care se bătaie nevrotic nu se vede. Camera se poate închide preț de două-trei secunde, cât îi ia unei lacrimi să ajungă din colțul ochiului pe mâncă. Chipurile colegilor par mai puțin intimidante în chenare mici, așezate ordonat. X-ul din colțul din dreapta sus capătă proporții simbolice impresionante: în definitiv, e modul virtual de a pune în practică expresia „îmi vine să intru în pământ!”. Am fost ferită de asemenea situații, dar am avut tot timpul confortul emoțional de a ști că există ușița aceasta de scăpare.

Vreau să revin la chipurile din chenare. De-a lungul întâlnirilor, când emoțiile puternice deja se estompaseră, lăsând loc unei monotonii dulci, cu

mici accese de anxietate doar în momentele de discuție pe textele care îmi aparțineau, am început un mic joc: să ghicesc cum sunt colegii mei în viața de zi cu zi, scormonind după indicii chiar în povestirile lor. Știam despre Florentina că iubește pisicile, știam că Gelu merge în Argentin sau că o parte din sufletul Camelinei trăiește nostalgia satului copilăriei, toate acestea culegând-le din scrierile lor și, ajungând să cunosc – sau să îmi imaginez asta – pe bucățele cine sunt colegii mei, am început să mă simt tot mai confortabil în cadrul întâlnirilor.

Și-am mai observat ceva în cadrul acesta virtual, ceva care, de asemenea, mi-a împlânzit fricile: încurajările *off the record*, micile sfaturi sau aprecieri oferite sau primite. Neprețuite! Nu am realizat niciodată atât de tare ca până atunci ce aripi îți pot da două, trei cuvinte sincere despre proza ta. Când una dintre prozele mele a fost desfășurată la una dintre întâlniri de

scriitoare care o găzduia, a contat enorm să citesc următorul comentariu pe pagina mea de Facebook: „Să n-o lași să moară pe aia neapreciată de A. N.". Fusese un text muncit și poate cam ambiguu pe final, dar mesajul acela m-a făcut să înțeleg că nu greșisem, așa cum credeam: la mii de kilometri distanță, un om pe care probabil nu aș fi avut cum altfel să îl întâlnesc vreodată, citise cu atenție și înțelesese.

Kilometrii, deveniți astfel irelevanți în cadrul întâlnirilor virtuale, aveau să-mi scoată în cale alți și alți oameni talentați cărora le-am adulmecat de-a lungul timpului scrisul, pe de o parte cu teamă, pe de altă parte cu admirație, încercând să-mi dau seama cum își pune amprenta locul pe stilul lor. Dar distanța nu a fost doar despre colegii de cenacul: atelierul care mi-a pus bazele scrisului a fost ținut de Marin Mălaicu-Hondrari, aflat, bineînțeles, în alt oraș. Îmi aduc aminte una dintre întâlniri. La mine ploua cu găleata, la Marin

era doar înnorat, colegile din București aveau parte de un apus senin, la colega din Franța era de-a dreptul soare, iar cea din America abia se trezise și nu avea chef de discuții despre vreme. Un univers virtual pestriț în cadrul căruia aveam să vorbim cu toții, timp de trei ore, despre ce ne mâna în lumea literaturii contemporane, fără să conteze prea tare cine suntem și ce țară ne găzduiește conexiunea la net.

La târgul de carte de acum câteva luni, i-am cunoscut pentru prima oară în carne și oase pe unii dintre colegii mei de atelier. Accidental și nu prea – dacă nici ei n-aveau să mișune pe acolo, atunci cine? Am ajuns în București plină de emoții și, în scurt timp de la sosire, am început să-mi întâlnesc diverși colegi. O parte dintre ei participau fizic la atelierul hibrid care se desfășura în acea perioadă. Ne-am îmbrățișat de parcă ne-am fi știut de-o viață și-ntr-un fel, chiar așa era.

Versiunea integrală în online

Ioana Em. Petrescu – modelul unei călătorii prin reverie și prin cartografiere

Ciprian Handru

Se observă la Ioana Em. Petrescu o dorință de a teoretiza (sub o formă sau alta) literatura de călătorie, dar (și) un sentiment de (auto)justificare în raport cu modelul (de călător) de la care se revendică aceasta. Din păcate, din proiectul volumului de amintiri americane pe care și-l propusese să-l scrie, rămân doar câteva pagini introductive, reproduse în *Addenda*, întrucât moare prematur. Astfel, în *Notă asupra ediției*, Ioana Bot nota: „Volumul de față (*Scrisori americane*) conține scrisori adresate de Ioana Em. Petrescu (cu câteva adaosuri semnate de soțul ei, Liviu Petrescu) familiei și prietenilor apropiați, din Los Angeles, de-a lungul a doi ani universitari (1981-1982 – 1982-1983), în care ea s-a aflat, ca lector român, la Universitatea Californiană din Los Angeles (U.C.L.A.), beneficiind de o bursă Fulbright”.

Considerându-se un „călător fără vocație”, nu întâmplător, Ioana Em. Petrescu se identifică fățiș cu poetul italian din epoca Renașterii, Ariosto. În acest sens, va schița o serie de interogații prin care își va proiecta, am putea spune, teza de la care pornește definirea sa de anticălător – „... de ce să te canonești pe drumuri, de ce să fii trimis, umil secretar al cardinalului de Este, tocmai în Ongheria, la capătul lumii, de ce să-ți părăsești tufa de buruieni pe care o cultivi *«con diligenza grande»*, crezând că-s capere (și, de fapt, ce contează e doar miracolul germinăției), de ce să lași petecul de grădină unde experimentezi taina renașterii, de ce să te îndepărtezi de *«la tua contrada»* și de

hărțile pe care rătăcești de nimic îngrădit... [?].”

Putem sesiza o dorință acută a Ioanei Em. Petrescu de a „călători” (prin intermediul reveriei și al hărților) către substanțele „unui pământ încă originar”. Așa se face că instrumentele necesare de a „călători” cât mai tentant, așa cum Ioana Em. Petrescu susține, sunt... reveria și harta: – „Reveria pe marginea hărților – o promisiune mult mai tentantă decât orice verificare. Hărți vechi, cu cât mai vechi, cu atât mai adevărate – într-o ordine a esențialului –, cu atât mai apropiate de explorarea unui pământ încă imaginar. Hărți pergamentoase,

nisipii, ale unor ținuturi fără hotar și fără formă, cu popasuri monahale – însemne ale misiunilor californiene pierdute în imensitatea pustie de demult”. În scrisoarea datată 12 decembrie 1981, Ioana Em. Petrescu „teoretizează” (premergător?) ideile și predilecțiile sale despre călătoria interioară („... noi nu prea avem stofă de aventurieri; suntem, prin vocație, niște sihaștri și niște sedentari, bucu-roși să nu-și scoată nasul din casă cu anii, mult mai curioși de mici evenimente interioare decât de călătorii la la Cristofor Columb”).

Consider că ipoteza de la care pornește atitudinea

de anticălător a Ioanei Em. Petrescu, este afirmată explicit în rândurile din „... elogiul călătorului fără vocație”, anume „dreptul de a rămâne liber față de real”. E o detașare programatică de tot ceea ce călătoria empirică presupune – deplasare, birocrație (prin completarea de documente în vederea părăsirii culturii de origine), situații-limită etc.

Prin urmare, predilecția pentru condiția de anti-călător a Ioanei Em. Petrescu poate fi o repercusiune directă a regimului dictatorial? Sau simplul fapt de a te considera (mai) liber față de realitate?

Versiunea integrală în online

Selecție din volumul *Dragă orașule*

Dragă Orașule,

Vreau să-ți povestesc despre golul dintre case și despre modul în care ferestrele sunt în afara tuturor. Știi ceva despre asta? Și știi felul în care cartierele sunt înșirate și trase de ață prin conștiința ta și cum grupurile de oameni apar în dialog la marginea unei zone? Nu sunt sigur că da, pentru că uneori fermoarul din haina ta este o autostradă doborâtă și îi întorci spatele. Îți arunci haina, sari în apă și înoți departe. Sclipirea din părul tău lung și umed este lumina din camera luminată noaptea. La colț pe strada principală, unde se afla casa părăsită fără ferestre, a fost amenajată o tarabă unde spațiile caselor și amintirile lor sunt vândute vizitatorilor. A fost într-adevăr fratele tău necunoscut sau ai fost tu, te-am privit în ochi chiar acolo?

Cu drag,
o casă

Poul Lynggaard Damgaard (n. 1977) este un poet danez care locuiește în Aarhus, Danemarca. Poezia sa a fost tradusă în diverse limbi. A publicat volumele *Boks Sepia* (*Cutie Sepia*), 2013, *Disk Habitat* (*Disk Habitat*), 2014, *Stedets omvendte beklædning* (*Vestimentația inversă a locului*), 2015, *Rejsens farver* (*Culorile călătoriei*), 2020 etc.

queer eros

(fragment inedit)

II

scaldă-te în vis cu mine
dincolo de flori sălbatice
și albine
cufundă-ți corpul
în lac
precum nufărul
sunete și simțire
asfințit zemos
scurge-te în ochii noștri
picătură cu picătură
precum acidul
fața mea se estompează
limba ta mă îngrijește
curmalul japonez de pe degetele mele
înfruptându-se din pielea ta
în căutarea siropului de arțar –
feromoni care hrănesc
alter egourile noastre –
simțuri expandate –
inelele creșterii tatuate
pe plexul sacral.

Raluca de Soleil este artist interdisciplinar, scrie despre nebunie, queeriness și interconectare. Poeziile lor sunt reacții creative la muzică, film și spectacol și intenționează să ofere un spațiu sigur pentru abordări intuitive asupra vindecării traumei. Își imaginează, învață despre și încearcă să practice alternative

abolitioniste și intersecționale la sistemele de oprimare care locuiesc în mințile noastre și le împiedică să evolueze. Este autoarea volumului de poezii *Adulthood is a lifelong conversation about what we used to do as kids*. (2019), care poate fi cumpărat de pe www.ralucadesoleil.art; instagram @ [rae.de.soleil](https://www.instagram.com/rae.de.soleil), twitter @ [ralucadesoleil](https://twitter.com/ralucadesoleil)

Traducere din engleză de Paul-Daniel Golban, editată în urma discuției cu autorul

Scrisoare deschisă

Dinu Flămând

Domnului Sergiu Nistor, *Consilier Prezidențial pentru Cultură*Domnului Lucian Romașcanu, *Ministrul Culturii*Domnului Viorel Badea, *Președintele Comisiei de Cultură a Senatului*Domnului Titus Corlățean, *Președintele Comisiei de Politică Externă a Senatului*

BOICOTAREA CULTURII ROMÂNE LA ICR

București, 7 septembrie 2022

Stimați Domni,

Cu câteva luni în urmă, suplimentul cultural al marelui cotidian spaniol *El Mundo* publica un număr întreg dedicat literaturii române traduse în ultimii ani în Spania. Se spunea că ea reprezintă un „pod” între partea răsăriteană și cea apuseană a Europei, și se degaja din acele texte o reacție de plăcută surpriză. Articolul introductiv vorbea chiar despre un adevărat „fenomen” românesc, subliniind succesul constant de librărie al unor scriitori români și prezenta noi apariții, între care și o carte de poezie a subsemnatului.

Cu un an mai devreme, revista spaniolă *Agora* (Vol. 3, doble, 2021) dedica aproape în întregime un număr de peste 400 de pagini tot literaturii române ieșite, în sfârșit, din anonimat în spațiul hispanic. După modelul Spaniei, s-au deschis spre autorii români unele edituri din America Latină, iar cele europene au început și ele să caute mai des scriitorii români, pentru carte tipărită, dar și pentru ediții electronice. În Franța, în Italia, în Portugalia, în Mexic, în Brazilia și prin alte câteva țări unde apăruseră în ultima decadă cărți de autori români, nu o dată presa de specialitate saluta cu nedisimulată uimire tocmai EXISTENȚA literaturii române. Ea devenise vizibilă fiindcă apăruse o nouă generație de traducători din limba română spre alte limbi, odată cu multiplul exod românesc; dar și grație unor programe de traduceri și de editare susținute constant de Institutul Cultural Român.

Așa se face că, anul acesta, România a putut prezenta aproape zilnic la Târgul de carte

de la Madrid titluri de autori clasici sau moderni, iar numeroși scriitori români au fost prezenți la fața locului, pentru contacte cu cititorii și cu presa. Același program ne-a permis să participăm și la alte prestigioase târguri internaționale de carte: pentru Paris și la Leipzig cu câte peste 30 de titluri, la datele respective, dar și la Guadalajara, Stockholm, Torino, Lisabona, Londra, Beijing, Tel Aviv sau prin alte locuri. Însă nu o dată scriitorii români erau întâmpinați cu o curiozitate admirativă, dar și ușor jenantă: fiindcă în absența unor strategii mai vechi de a ne face cunoscută cultura, care este menirea oricărui institut cultural ce difuzează informații despre cultura națională, pentru noile generații din Occident, cultura noastră era pur și simplu necunoscută. Deci eram priviți și ca niște marțieni.

Însă de anul viitor, nu vom mai fi prezenți pe la târgurile de carte nici ca marțieni, nici ca bieți scriitori veniți dintr-o țară necunoscută. Fiindcă noua echipă de la ICR a redus drastic finanțările de carte, deja insuficiente, fără nicio explicație. Dacă anul trecut au fost finanțate peste 100 de titluri, anul acesta numai 24 (din 108 dosare acceptate). Unii dintre editorii străini care deja ne editaseră voiau să continue să ne publice și cărțile mai recente. Eu însumi aveam trei noi contracte editoriale cu edituri din Italia, Portugalia și Mexic, care deja mă editaseră și fuseseră finanțate atunci de ICR. Toate trei au fost respinse acum de o nouă comisie improvizată. Aceleași edituri prețuite cu doi ani în urmă au fost acum declasate, iar alături de numele meu ca autor a fost pusă

cifra 0 (zero). Era ca o rușinoasă notă la purtare, într-o clasă de „repetenți” printre care se mai numărau, e drept, Liviu Rebreanu, Mircea Eliade, Mihail Sebastian, Octavian Paler ș.a. Poate că n-ar trebui să-mi fie chiar rușine!

Dar protestez și în numele lor! Acest ZERO, ca finanțare, mă pocnește ca o ofensă, iată de ce reacționez. În loc să explice că nu sunt bani sau că au intervenit restricții bugetare (bugetul ICR de anul acesta este aproape egal cu cel din anii trecuți, deci nul sau ZERO este numai interesul noii echipe în promovarea cărții românești pe ansamblul programelor), iată că o instituție oficială care ar trebui să mă reprezinte mă depreciază. ICR își permite într-un document oficial să pună valoarea ZERO, de trei ori la rând, lângă numele meu. Este o infamie pe care nu o admit. Dintre cele 25 de cărți ale mele publicate în traduceri prin diverse țări, nici jumătate nu au fost finanțate de ICR. Și chiar dacă toate ar fi primit deja finanțare de traducere (niciodată finanțarea mea ca autor!), tot nu înțeleg de ce să fiu defăimat în ochii editorilor mei. Oare trebuie să înțeleagă că asta e cota mea în țara mea?

Ar trebui să fiu sprijinit, și eu și ceilalți autori respinși, așa cum Portugalia mă stimulează pe mine să-l traduc în românește pe Fernando Pessoa sau cum instituțiile din Peru îmi finanțează traducerea din Vallejo, deși aceste genii universale n-ar mai avea nevoie de susținere din partea guvernelor respective ca să fie traduși în românește. În loc să am susținerea țării mele, sunt defăimat de instituția înființată chipurile să mă promoveze! Ce să mai înțeleagă

editorii mei străini actuali sau cei potențiali, chiar dacă în cronicile din țările lor mi se arată deseori o prețuire de anvergură internațională? Pot reproduce zeci de elogii, dar la ce bun...

Echipa de la ICR are o funcție administrativă temporară. Era bine dacă reușea să conceapă un program strategic în folosul culturii românești vii, nu să vină să strivească numitul program *Translation and Publishing Support*. Ea este pur și simplu obligată să continue un program constituit cu dificultăți în toți acești ani, de către echipele succesive care, deși nu totdeauna au avut aceeași viziune despre rostul traducerilor literare, au continuat să susțină procesul promovării literaturii române. Programul a crescut constant în ultimii 16 ani, acum însă cade brusc sub nivelul primului an (2006). Dacă nu vom avea continuitate, pierdem și editorii pe care cu greu i-am câștigat. Și revenim la anonimatul din vremurile totalitare, nu numai noi scriitorii, ci și prezența noastră culturală în general, după ce spectacolele, jocurile de copii sau alte fantezii finanțate acum ne vor îmbogăți și ele uitarea.

Iată de ce vă solicit, stimați domni, să analizați această nedreptate impusă literaturii române (un boicot cultural în toată legea, care nu va întârzia să producă și consecințe) și să contribuiți cu toată greutatea instituțiilor pe care le reprezentați la restabilirea urgentă a fostului program, cel puțin la nivelul la care a funcționat. Iar instituția ICR îmi datorează și explicații și reparații, întrucât de nenumărate ori am reprezentat-o ca scriitor român.

Groapa cu Nisip

Andrei Bulboacă

Recent, în Sala Mică a Teatrului Național I.L. Caragiale din București, a avut loc microstagiuena de teatru tânăr intitulată #FestivalulContinuă. Spectacolele prezentate au fost cele selecționate în competiția oficială a Festivalului de Teatru și Film Șerban Ionescu, ce s-a desfășurat între 17 și 23 iulie 2022 în stațiunea 2 Mai.

Groapa cu Nisip de Michał Walczak, în regia Biancăi Oprea, mi-a atras atenția prin mesaj. Pe scenele universitare nu există actori mici, toți sunt actori mari, toți visează o carieră. fie în teatru, fie în film, iar asta-i face să dea tot ce e mai bun în fața publicului. Asta e frumusețea teatrului studențesc!

Din capul locului o spunem, *Groapa cu Nisip* nu este un spectacol pentru copii sau un spectacol ușor. Deși la o primă vedere ar părea așa, dacă analizezi un pic situația și dialogurile, vei ajunge la câteva concluzii interesante. În primul rând, cele două personaje Protasie (Răzvan Mândruță) și Milka (Irina Artenii) au un joc de apropiere-depărtare atât între ei, cât și în relația copilărie-viață

de adult. Când se apropie, când se îndepărtează, fiecareia fiindu-i parcă teamă să recunoască în fond că perioada copilăriei nu se va mai întoarce niciodată. Pe scaunele din sală sunt puse tot felul de jucărioare, de la figurine la mașinuțe, pentru publicul spectator. Și nu de puține ori, nu știu cât de conștient sau nu, mulți din sală se jucau și ei în timpul piesei, fie mângâind respectiva figurină, fie împingând silențios mașinuța. Asta pentru că spectacolul are acest element senzorial de a introduce spectatorul adult în lumea copilăriei. Am surprins câțiva spectatori care nici nu mai priveau scena, ci se uitau cu jind și dorință la jucăria de lângă ei. Textul poate fi privit și din două perspective: aceea că în fața noastră se află într-adevăr doi puști care vor să devină mari sau doi adulți care își doresc să devină puști.

Scenografia este semnată de Theodor Niculae, care își plasează cele două personaje într-o piscină plină cu bile albe. Se realizează și un contrast cromatic între bilele albe din decor și luminile care sunt de culoare roșie în momentul trecerii dintre scene. De aceea și

aranjarea în sală, cât mai aproape de actori, pentru ca emoția publicului să fie și mai puternică. În mare parte a spectacolului, cele două personaje păstrează o distanță între ele, parcă fiindu-le teamă de o apropiere mai puternică. Protasie pare mai agitat, mai nerăbdător, dorind mereu să schimbe ceva, pe când Milka este dovada liniștii și a raționalului. Spectacolul are un final *ex abrupto* în opinia mea, și de multe ori nu reușești să te integrezi sau să te lași captivat de spectacol, asta

deoarece atenția îți este mereu mutată ba către public, ba către jucării, ba către un strigăt al unui actor. Cert este că reprezentarea are potențial, pune niște probleme pe care spectatorii ar trebui să le analizeze, fiecare observând cât de mult sunt integrați în viața de adult și cât de fericiți sunt cu aceasta. Rămânând cu o astfel de idee, vom pași către următorul spectacol, pentru că vom vedea cum lucrurile se leagă între ele.

Wasted

Andrei Bulboacă

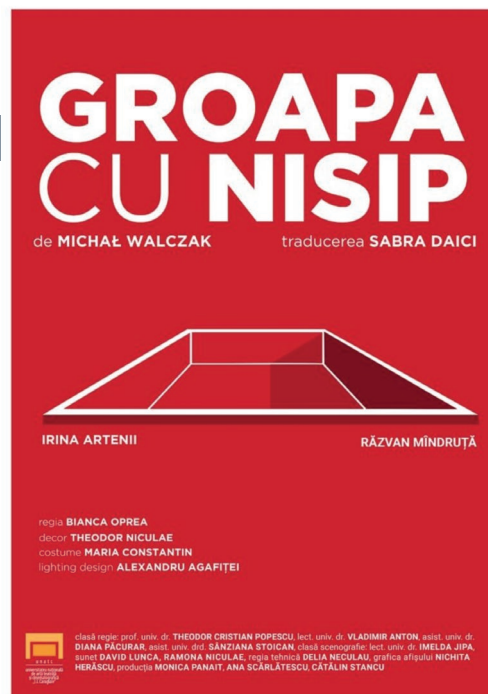
Charlotte (Eva Cosac), Danny (Tiberius Zavelea) și Ted (Vlad Pânzaru) sunt cele trei personaje din spectacolul *Wasted*, regizat de Vlad Isăilă. Sentimentul care plutește de-a lungul spectacolului este acela al pierderii. Cei trei prieteni se reunesc după un deceniu de la moartea prietenului lor comun, Tony, punându-și astfel în balanță viețile. Un corporatist, o profesoară și un solist încearcă să își analizeze viețile de adult, iar rezultatul este unul crunt: nimeni nu este mulțumit de viața pe care o duce. Nesiguranța schimbării face personajele să se mențină în aceleași meserii și în aceleași frustrări, sperând

astfel că la un moment dat, ceva se va schimba. Actorii se adresează direct publicului, își povestesc viața și experiențele ei. Lecția pe care o învățăm din reprezentare este aceea de a lua decizii benefice în viață, asta ca să nu ajungem în *burnout* sau *wasted*. Din nefericire, acest fenomen este extrem de răspândit printre oamenii din ziua de azi, munca acaparându-le aproape toată viața, fiind astfel într-o nefericire continuă. Efectul? O multitudine de depresii și probleme de ordin psihologic.

Scenografia este semnată de Cora Oprea și reprezintă un mix de natural cu urban, stuful din spatele scenei este combinat cu paleți și cauciucurile din fața

scenei. În fundal sunt anumite proiecții video ce completează la rândul lor spectacolul. Decorul pare un pic haotic, în sensul că reflectă oarecum starea de spirit a celor trei personaje, practic ceea ce se întâmplă în interior se exteriorizează prin obiecte. Pentru că elementele urbane de decor sunt fix acelea ale unui spațiu tineresc, nu vedem birouri, case sau orice altceva ce ne-ar duce cu gândul la viața de adulți. *Wasted* este un spectacol care lasă un semn de întrebare către public: suntem mulțumiți cu viețile noastre? Este bine să credem că celălalt de lângă noi are o viață mai bună?

Versiune integrală în online

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

<https://asociația-creatorilor-de-ficțiune.ro>

Bulevardul Bălcescu, nr. 7, ap. 3
București.

Este editată de LITERA

© Ficțiunea OPTm

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.

Redactori: Mihai ENE,
Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,
Emanuela ILIE,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://fictiunea.ro>
e-mail: optmotive@gmail.com